Methode Jongerenpeiling 2019

Op basis van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) dragen GGD-en zorg voor het verwerven van inzicht in de gezondheid van de bevolking in hun regio. Eén van de manieren waarop zij dit kunnen doen, is door iedere vier jaar een gezondheidsenquête uit te voeren bij verschillende groepen inwoners (jongeren, volwassenen en ouderen). In het najaar van 2019 is daarom in alle regio's in Nederland de landelijke Gezondheidsmonitor Jeugd 2019 (GM Jeugd 2019) uitgevoerd. Het doel van de landelijke GM Jeugd is het geven van inzicht in de gezondheid en leefstijl van jongeren in Nederland. In het kader van deze landelijke GM Jeugd 2019 is in regio Haaglanden de **JongerenPeiling 2019** uitgevoerd. Het doel van de JongerenPeiling 2019 is om op gemeentelijk niveau actueel inzicht te krijgen in de gezondheid en leefstijl van jongeren in regio Haaglanden. Op basis van deze informatie kunnen de gemeenten het lokaal gezondheidsbeleid beter vormgeven. Ook andere organisaties kunnen de cijfers die uit deze JongerenPeiling komen, gebruiken om hun activiteiten af te stemmen op de behoeften in de regio.

Methode

Om gemeentelijke gezondheid- en leefstijlcijfers te krijgen, zijn gegevens gebruikt die in het schooljaar 2018/2019 in regio Haaglanden zijn verzameld door JGZ Zuid-Holland West en JGZ Den Haag. Het verzamelen gebeurde tijdens reguliere contactmomenten van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) op scholen middels een niet-anonieme online vragenlijst bij leerlingen uit de 3e klas vmbo en 4e klas havo/vwo.

In totaal hebben we 6.986 vragenlijsten in het onderzoek geïncludeerd, die leerlingen uit de 3e klas vmbo en 4e klas havo/vwo uit regio Haaglanden in het schooljaar 2018/2019 hebben ingevuld tijdens het JGZ-contactmoment. In tabel 1 is het aantal geïncludeerde jongeren uit 3 vmbo en 4 havo/vwo per gemeente weergegeven. Ook is de gemiddelde leeftijd en leeftijdsrange (in jaren) naar gemeente en opleidingsniveau weergegeven.

Tabel 1. Aantal jongeren (leerlingen 3 vmbo en 4 havo/vwo, gemiddelde leeftijd en range [in jaren]) dat de online vragenlijst van het JGZ-contactmoment heeft ingevuld, naar regiogemeente. Regio Haaglanden schooljaar 2018/2019.

Gemeente	Totaal aantal jongeren	3 vmbo		4 havo/vwo	
		Aantal	Gem. leeftijd (jr) (range)	Aantal	Gem. leeftijd (range)
Delft	461	114	15,3 (14,2-17,0)	347	15,9 (14,2-18,1)
Den Haag	2.915	1304	15,2 (13,6-18,3)	1.611	16,0 (13,6-19,7)
Leidschendam-Voorburg	491	181	15,2 (14,0-17,1)	310	16,1 (14,4-19,5)
Midden-Delfland	133	42*	15,3 (14,6-16,6)	91	15,8 (14,7-17,4)
Pijnacker-Nootdorp	495	142	15,0 (13,6-17,0)	353	15,9 (14,1-18,1)
Rijswijk	276	99	15,1 (14,1-16,7)	177	15,9 (14,0-18,3)
Wassenaar	231	48*	15,3 (14,1-16,6)	183	16,1 (14,9-18,2)
Westland	1081	578	15,0 (13,5-16,6)	503	16,1 (14,4-18,1)
Zoetermeer	903	468	15,1 (13,9-17,1)	435	15,9 (14,3-18,0)
Totaal Haaglanden	**6.986**	**2.976**	**15,1 (13,5-15,1)**	**4.010**	**16,0 (13,6-19,7)**

* te klein aantal leerlingen om betrouwbare resultaten voor te kunnen presenteren.

Landelijk harmonisatietraject

De landelijke GM Jeugd 2019 is onderdeel van een landelijk harmonisatietraject. Doel van dit traject is dat iedere GGD in Nederland de gezondheidsenquête onder 12- tot en met 18-jarige jongeren op dezelfde wijze uitvoert om landelijk vergelijkbare cijfers voor de verschillende regio's te krijgen. In het kader van dit landelijke harmonisatietraject worden jongeren geworven via scholen van het voortgezet onderwijs (VO scholen). Leerlingen uit de 2e en 4e klas van de deelnemende VO scholen vullen in de klas een online anonieme vragenlijst in. In 2015 wilden in regio Haaglanden onvoldoende scholen (en daarmee ook leerlingen) deelnemen aan de enquête waardoor het niet mogelijk was om regionale cijfers of cijfers op gemeenteniveau te krijgen. Om toch gemeentelijke cijfers te verkrijgen heeft GGD Haaglanden toen besloten om naast de werving voor landelijke cijfers, jongeren te werven door hen aan te schrijven op hun huisadres. De respons op deze Jongerenenquête 2015 viel lager uit dan verwacht, wat de kans vergrootte dat een selectieve groep jongeren had gerespondeerd.

Omdat de verwachting was dat in 2019 wederom te weinig scholen zouden willen meewerken heeft GGD Haaglanden besloten, naast de werving van scholen voor het verkrijgen van landelijke cijfers, om voor gemeentelijk inzicht gebruik te maken van gegevens van de JGZ. Dit betreffen gegevens die d.m.v. een niet-anonieme online vragenlijst tijdens reguliere JGZ-contactmomenten in het schooljaar 2018/2019 zijn verzameld bij leerlingen in de 3e klas vmbo en 4e klas havo/vwo Het grote voordeel van deze methode is dat het overgrote deel van de scholen in regio Haaglanden mee doet aan deze contactmomenten. Verder vult een hoog percentage leerlingen de vragenlijst in. Daardoor zijn de resultaten een goede afspiegeling van de Haaglandse jongeren in 3 vmbo en 4 havo/vwo. Echter, de dataverzameling van de JongerenPeiling 2019 wijkt hiermee af van die van de Jongerenenquête 2015 en van die van de landelijke GM Jeugd 2019. Door de andere methode van afname is dan echter ook geen vergelijking mogelijk met de gezondheid- en leefstijlcijfers uit 2015, en ook niet met de landelijke cijfers uit zowel 2015 en 2019.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit leerlingen uit de 3e klas vmbo en de 4e klas havo/vwo in regio Haaglanden. Als er in de resultaten uit het schooljaar 2018/2019 gesproken wordt over jongeren, dan worden jongeren uit de 3e klas vmbo en de 4e klas havo/vwo bedoeld.

Presentatie van de gegevens

Aangezien bekend is dat zowel leeftijd als het opleidingsniveau van invloed zijn op de gezondheid en leefstijl, geeft het gezamenlijk presenteren van de gegevens van de vmbo-leerlingen (die gemiddeld één jaar jonger zijn dan de havo/vwo-leerlingen) en de havo-vwo-leerlingen geen goed beeld. Daarom zijn de resultaten apart voor vmbo-leerlingen en havo/vwo leerlingen gepresenteerd. Daarnaast worden de resultaten gepresenteerd op woongemeente van de jongere (en dus niet op de gemeente waar de jongere naar school gaat).

Vergelijking

Vergelijking en uitsplitsing leefstijl- en gezondheidsgegevens van schooljaar 2018/2019

De gezondheid- en leefstijlcijfers uit het schooljaar 2018/2019 vergelijken we met regiocijfers en splitsen we uit naar diverse achtergrondkenmerken. Hieronder wordt dit verder toegelicht.

Vergelijking met regiocijfers

Naast presentatie van de gemeentelijke leefstijl- en gezondheidsgegevens zijn ook de cijfers voor de gehele regio Zuid-Holland West[1] en de gehele regio Haaglanden[2] weergegeven.

Vergelijking met eerdere gemeentelijke leefstijl- en gezondheidsgegevens niet mogelijk

Aangezien de gemeentelijke gezondheid- en leefstijlgegevens in 2010 en 2015 (anonieme enquête op huisadres) op een andere manier verzameld zijn dan in het schooljaar 2018/2019 (niet-anonieme enquête tijdens contactmoment JGZ), kunnen de gezondheid- en leefstijlgegevens uit schooljaar 2018/2019 niet vergeleken worden met die uit eerdere jaren.

Uitsplitsing

Uitsplitsing naar opleidingsniveau

Waar mogelijk [3], zijn de gemeentelijke cijfers 2018/2019 uitgesplitst naar opleidingsniveau. Voor de leerlingen uit de 3e klas vmbo is verder uitgesplitst naar vmbo-theoretische leerweg en vmbo-overig (gemengde leerweg, kader en basis); voor de leerlingen uit de 4e klas havo/vwo is verder uitgesplitst naar havo en vwo.

Uitsplitsing naar geslacht

Waar mogelijk, zijn de gemeentelijke cijfers 2018/2019 uitgesplitst naar geslacht.

Uitsplitsing naar wijken met en zonder achterstand

Uitsplitsing naar wijken met en zonder achterstand was alleen mogelijk voor de gemeente Den Haag. Voor de overige gemeenten waren de aantallen te klein om deze uitsplitsing te maken.
Wijken met achterstand in Den Haag zijn: Stationsbuurt, Schildersbuurt, Transvaalkwartier, Bouwlust/Vrederust, Morgenstond, Moerwijk, Groente- en Fruitmarkt, Laakkwartier en Spoorwijk.

Uitsplitsing naar etnische herkomst

Voor de gemeente Den Haag was het mogelijk om de gemeentelijke cijfers 2018/2019 uit te splitsen naar jongeren met een Nederlandse, Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en Antilliaanse herkomst en jongeren afkomstig uit overige Westerse landen en overige niet-Westerse landen.

Voor de overige acht gemeenten uit regio Haaglanden was het mogelijk om de gemeentelijke cijfers 2018/2019 uit te splitsen naar jongeren van Nederlandse, van Westerse en van niet-Westerse herkomst.

Significante verschillen

Omdat het overgrote deel van de scholen in regio Haaglanden deelneemt aan de JGZ-contactmomenten en het percentage deelnemende leerlingen op de scholen hoog is, zijn we ervan uitgegaan dat vrijwel de totale groep VO-leerlingen (3 vmbo en 4 havo/vwo) aan de JongerenPeiling 2019 heeft meegedaan. In de JongerenPeiling 2019 is er dus geen sprake van een steekproef en is het toetsen op statistische

significantie van verschillen niet nodig; de gevonden resultaten en verschillen zijn de daadwerkelijke resultaten en verschillen in deze groep jongeren.

Tijdsperiode

In de vragenlijst is er over verschillende tijdsperiodes teruggevraagd, waaronder ‘in de afgelopen 12 maanden’, ‘in de afgelopen vier weken’ en ‘ in de afgelopen drie maanden’. Als in de tekst wordt gesproken over een bepaalde tijdsperiode, dan betreft dit die tijdsperiode voorafgaand aan het invullen van de online leefstijl- en gezondheidsenquête door de jongere.

Leeswijzer

De gemeentelijke leefstijl- en gezondheidsgegevens 2019/2019 van jongeren (leerlingen 3 vmbo en 4 havo/vwo) worden weergegeven door middel van tabellen en figuren met uitleg in de begeleidende tekst.

In een eerste tabel worden naast presentatie leefstijl- en gezondheidsgegevens van de betreffende gemeente voor elk onderwerp ook de cijfers voor de regio Zuid-Holland West[1] en de regio Haaglanden[2] weergegeven.
In de tekst worden de resultaten van de gemeente Den Haag meestal genoemd samen met het gemiddelde van regio Haaglanden; de resultaten van een ZHW-gemeente worden in de regel genoemd samen met het gemiddelde van de regio ZHW. Dit omdat de gemeente Den Haag het gemiddelde van de regio Haaglanden sterk beïnvloedt (de helft van de inwoners van regio Haaglanden woont in Den Haag).

De uitsplitsing naar achtergrondkenmerken wordt, indien mogelijk, weergegeven in een figuur.

Vanwege privacy zijn aantallen leerlingen kleiner dan 7 (n<7) niet weergegeven in tabellen en figuren. Voor onderwerpen waarbij hierdoor minder dan 40% van de gegevens van de betreffende figuren en tabellen kon worden ingevuld, zijn de figuren en tabellen weggelaten en zijn de resultaten in de tekst beschreven.

Voor sommige ZHW-gemeenten waren de aantallen te klein om uit te splitsen naar achtergrondkenmerken. In dat geval is de uitsplitsing naar achtergrondkenmerken weergegeven voor de regio Haaglanden (in plaats van voor de betreffende gemeente).

Representativiteit

Met de gegevens van de JGZ-contactmomenten hebben we het overgrote deel van de totale groep VO-scholieren (3 vmbo en 4 havo/vwo) in de JongerenPeiling 2019 geïncludeerd. Enkele scholen participeren niet in dit JGZ-contactmoment en op een klein aantal scholen is dit JGZ-contactmoment om logistieke redenen niet afgenomen, wat van invloed kan zijn geweest op de resultaten. Naar verwachting is deze invloed verwaarloosbaar. De leerlingen (29%) die geen toestemming gaven voor het gebruik van hun gegevens van het JGZ-contactmoment in de JongerenPeiling, verschilden wat betreft leeftijd, geslacht en afkomst niet of nauwelijks van de leerlingen die wel in de JongerenPeiling zijn meegenomen. De

jongeren in de JongerenPeiling 2019 vormen dan ook een representatieve groep jongeren (3 vmbo en 4 havo/vwo).

GGD Haaglanden
Afdeling Epidemiologie
Februari 2020

Voetnoten

[1] De regio Zuid-Holland West omvat de gemeenten Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.

[2] De regio Haaglanden omvat alle gemeenten uit de regio Zuid-Holland West en de gemeente Den Haag.

[3] Bij het uitsplitsen van de leefstijl- en gezondheidsgegevens is rekening gehouden met een ondergrens van 90 jongeren. Uitsplitsingen zijn alleen gemaakt als het aantal jongeren in de groep 90 of meer was. Een aantal jongeren van minder dan 90 wordt beschouwd als te klein om betrouwbare uitspraken over te kunnen doen. Om die reden zijn er geen resultaten voor vmbo-leerlingen uit Midden-Delfland en Wassenaar.